

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

18 Vtrum mulier post votum co[n]tinentiæ emissum in facie Ecclesiæ si
nupserit, possit absque peccato viro carnaliter comiseri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

tem habebat, tanto minus lupanar propria uoluntate elegisset, & simile est in omnibus talibus.

Ad **QVARTVM** dicendum, quod auctoritas illa non pertinet ad perfectionem uite, sed ad differentiam dignitatis. Sic n. prius distat a rege, sicut nō habens pralationem ab habente: hoc autem in questione nō uertitur, an sit maior dignitate pralationis quicumque habens curam animarum religioso curam animarum non habente.

Ad **QVINTVM** dicendum, quod alia ratio est de episcopis & plebanis. Nam episcopi principalē populi curam habent, plebani autem & archidiaconi sunt subministratores & coadiutores eorum. Vñ dicitur 16. q. 11. Oib. presbyteris, & diaconibus, & reliquis clericis attendendum est, ut nihil absque episcopi proprii licentia agant: non utique Missas sine suo iussu quisquam presbyterorum in sua parochia agat, non baptizet, nec quicquam absque eius permisso faciat. Et 1. Cor. 12. dicitur in gl. quod opulationes sunt, qui maioribus fuerunt opus, ut Titus Apostolo, uel archidiaconi episcopis: gubernationes uero sunt minorum personarum, ut sunt presbyteri. Vnde si quis recte consideret, hoc modo in regimine ecclesie comparantur archidiaconi & plebani ad episcopum, sicut in regimine temporalis prapostiti & balii ad regem: & iō sicut rex coronatur & inungitur in regno, non autem prapostiti, uel balii, ita etiam episcopus in ecclesia, nō autem archidiaconi, uel plebani, & propter hoc episcopatus est ordo in comparatione ad corpus mysticum, non autē plebanatus, uel archidiaconatus, sed officium tantum. Episcopis ergo similes sunt archidiaconi, & plebani sicut coadiutores & ministri: sed religiosi sunt episcopis similes in perpetua obligatione, quae facit statum perfectionis.

Ad **SEXTVM** dicendum, quod aliqua duo opera uel in bono, uel in malo possunt multipliciter adinuicem comparari. Vno modo, secundum suum genus, sicut dicimus continentiam uirginalem praeminere, in bono continentiae uiduali: in malo uero homicidium furto, & hoc modo uita actiua est fructuosior, quam contemplatiua, sed contemplatiua merito maior est quam actiua: ut Grego. dicit in 7. morali. Zelus etiam animarum est sacrificium Deo acceptissimum, si tamen ordinare fiat, ut scilicet primo homo habeat curam salutis suae, & postmodum aliorum: alioquin nihil prodest homini, si uniuersum mundum lucretur, animę uero suae detrimentum patiat, ut dicitur Matthaei 16. Alio modo, potest opus operi comparari in bono, uel in malo non secundum se, sed in ordine ad alium actum, sicut abstinentia praefertur in bono sumptionis cibi, tamen assumere cibum cum aliquo propter charitatem praefertur abstinentiae, & in malo, adulterium praefertur furto, tamen furari gladium ad occidendum, est grauius quam adulterium. Tertio, praefertur opus operi in bono, uel malo ex uoluntate facientis. Quod n. promptiori uoluntate fit, melius, uel peius iudicatur. Si ergo cōparemus opera plebani, uel archidiaconi operibus religiosorum tertio modo comparationis, uel secundum promptitudinem uoluntatis, tunc incertum iudicium est, quia ille qui ex feruentiori charitate operatur, opera magis meritoria habet. Si uero comparentur secunda comparatione per ordinē ad aliquid aliud opus, sic opera religiosi sūt incōparabiliter eminentiora operibus archidiaconi, uel plebani. Ea. n. quae religiosi agunt, ad illam radicē referuntur, qua totā uitā suā Deo deuouerunt:

A unde non est pensandum quid faciant, sed magis quod qualibet facienda se deuouerunt, & sic quodammodo comparatur ad eos qui aliquid singulare bonum opus faciunt, sicut infinitum ad finitum. Qui enim dat se alicui ad faciendum omnia quae iubet, in infinitum magis se dat ei, quam ille qui dat se ei ad aliquid opus faciendum. Vñ supposito quod religiosus secundum exigentiam suae religionis faciat aliquid opus quod sit paruum sibi se, tamen recipit magnam intentionem ex ordine ad primā obligationem, qua se totum Deo uouit.

B Si uero comparentur ipsa opera sibi se, secundum primum modum comparationis, sic aliqua particularia opera quae plebani faciunt, uel archidiaconi, sunt maiora aliquibus particularibus operibus religiosi faciunt, sicut maius est intendere salutem animarum, quam ieiunare, uel silentium tenere, uel aliqua huiusmodi. Si tamen omnia omnibus comparentur, multo maiora sunt opera religiosorum. Et si enim procurare salutem aliorum sit maius intendere sibi soli, loquendo in genere, tamen nō quocumque modo intendere salutem aliorum praefertur ei, quod est quocumque modo intendere suae salutem. Si enim aliquis totaliter, & perfecte intendit suae salutem, multo maius est quam si aliquis multa particularia opera agat ad salutem aliorum, si saluti propriae & si sufficienter, non tñ perfecte intendat.

C Ad **SEPTIMVM** dicendum, quod bene administrare aliquid est plus & minus. Vnde si illis cui commissum est, tanto sit melior administratio, quanto maius est quod ei committitur, absque dubitatione plus meretur. Si uero ille cui minus committitur, multo plus facit quam ille cui maius committitur, & si bene faciat, tamen alius plus meretur, quod etiā in rebus humanis apparet, qui minus beneficium percipit, si plus feruiat, magis dēt esse acceptus. Quāuis autem habenti curam animarum sit plus commissum quantum ad dignitatem, quia tamen religiosus maiora opera facit, ut dictū ē, magis meretur.

QVÆSTIO VII.

D E INDE quaesitum est de his quae pertinent ad laicos.

¶ Primo de matrimonio, utrū mulier, quae post uotum continentiae emissum contraxit matrimonium in facie ecclesiae, possit absque peccato uero carnaliter commisceri.

¶ Secundo, De usura, utrum aliquis possit licite retinere illud, quod acquiritur licitis mercimonijs de pecunia uisitaria.

ARTICVLVS XVIII.

E TRUM mulier post uotum continentiae emissum in facie ecclesiae si nupsit, possit absque peccato uero carnaliter commisceri.

C IRCA primum sic proceditur. Videtur, quod mulier quae post uotum continentiae emissum in facie ecclesiae contraxit cum aliquo, possit ei postmodum absque peccato carnaliter commisceri. Quod enim sit auctoritate ecclesiae, caret peccato, cum fiat auctoritate Christi, secundum illud Apostolo. 2. ad Cor. 2. Nam & ego quod donauit, si quid donauit, propter uos in persona Christi: sed praedicta mulier ex hoc ipso quod in facie ecclesiae contraxit matrimonium auctoritate ecclesiae, potestatem accepit ad matrimonium actum, qui est carnalis copula, ergo non peccat, si uiro suo carnaliter commisceatur.

4. di. 29. q. 2.
ar. 3. & d. 28
q. 1. ar. 1. di.
28. q. 1. ar. 1.
o. & ad 1.

Sed contra. Votum continentiae est excellentius quam votum abstinentiae, quia non est digna ponderatio continentis animae, ut dicitur Ecclesiastici 26. sed qui facit contra votum abstinentiae peccat mortaliter, puta, si aliquis frangeret ieiunium sextae feriae, qui semper se in sexta feria ieiunaturum uouisset, ergo multo magis semper peccat mortaliter persona, quae contra uotum continentiae emittitur alteri personae carnaliter commiscetur.

RESPON. Dicendum, quod uotum continentiae est duplex, simplex. scilicet & solemne. Solemne autem uotum continentiae impedit matrimonium contrahendum, & dirimit iam contractum. scilicet facit ut non sit matrimonium, quod contrahitur post uotum solemne. Vnde matrimonium post uotum solemne non excusatur a peccato, etiam si quis matrimonium in facie ecclesiae de facto contrahat, & carnali copula utatur. Votum uero simplex impedit quidem matrimonium contrahendum, sed non dirimit iam contractum. Non enim facit quod matrimonium sequens sit nullum, sed solum quod matrimonium contrahens mortaliter peccat. Matrimonium autem existente mulier non habet sui corporis potestatem, sed uir, & similiter e conuerso. Nullus autem potest alteri denegare quod eius est: & ideo mulier matrimonio coniuncta, etiam si simplex uotum praecesserit, non potest denegare uiro sui corporis usum, praecipue postquam fuerit matrimonium per carnalem copulam consummatum: **H** nemo autem faciens quod debet, peccat. Vnde communiter ab omnibus dicitur, quod mulier quae post uotum simplex continentiae, matrimonium contractum carnali copula consummauit, iam non peccat reddendo debitum uiro: sed an peccet exigendo debitum, dubium uidetur quibusdam dicentibus, quod etiam absque peccato exigere potest, ne intolerabile sit sibi matrimonii onus. Sed uerius dicitur uidetur, quod non peccat reddendo, quia hoc necessitatis est: peccat autem exigendo, quia hoc est uoluntatis, quae tenetur astricta per obligationem praecedentis uoti. Huius autem diuersitatis ratio est, quia uotum solemne habet promissionem cum quadam traditione, unde uotum continentiae non solemnizatur, nisi per susceptionem ordinis sacri, per quem homo actualiter diuino cultui mancipatur: uel per professionem ad certam regulam, & susceptionem habitus professorum, quia sic etiam homo actualiter mancipatur ad seruiendum Deo in religione. Votum autem simplex habet promissionem sine traditione. Manifestum est autem, quod postquam aliquis rem quam erat suae potestatis, alicui non solum promittit, sed etiam tradit, non potest eam ulterius alteri dare, puta, equum, uel uestem, & similia, etiam si postmodum alteri donare uoluerit, secunda donatio non ualet. Vnde postquam aliquis per uotum solemne continentiae corpus suum Deo non solum promittit, sed etiam tradit ad celibem uitam agendam, non potest illud ulterius coniugi dare, ut sic ex necessitate reddere debitum tenetur. Qui uero promittit aliquid alicui, nondum tamen tradidit illud, si postmodum alteri actualiter illud tradat, licet promissionis fidem frangat, tamen secunda donatio ualet, ita quod si illi cui datur, potest re data uti ut uult. Sic ergo persona quae per simplex uotum Deo corpus suum promittit ad celibem uitam duccendam, si postmodum corporis sui potestatem tradat coniugi actualiter per matrimonium consummatum, peccat quidem frangens fidem uoti, tamen donatio tenet, & coniunx habet in eius corpus po-

testatem, unde non peccat debitum reddens, unde oportet ad utrumque respondere.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod mulier quae emittit uotum continentiae, contrahens in facie ecclesiae, non accipit ab ecclesia auctoritatem ut carnali copula utatur, quia si ecclesia constaret de uoto emisso matrimonium in hiberet. Si autem sciret, & dispensaret in uoto simplici continentiae auctoritate Apostolica, post dispensationem non peccaret mulier neque exigendo, neque reddendo debitum.

AD SECUNDUM quod est in contrarium, dicendum quod eadem ratio est & in uoto continentiae, & in uoto abstinentiae. Sicut enim persona quae post uotum simplex continentiae emittit simpliciter potestatem coniugi tradit, absque peccato carnali copula utitur debitum reddens, ita si post uotum abstinentiae simpliciter potestatem alteri tradit religionem intrando, absque peccato ieiunium solueret secundum obedientiam praelati, & obseruantiam religionis, quia per uotum solemnizatum ab aliis uotis absoluitur.

ARTICVLVS XIX.

Utrum quis reddere teneatur quod ex usus lucratus est.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod quicquid aliquis de pecunia uisuraria lucratus fuerit, reddere teneatur. Dicit enim Apostolus ad Romanos 13. Si radix sancta, & rami, ergo e conuerso, si radix infecta, & rami, sed radix huiusmodi lucri est infecta, & uisuraria, ergo totum est infectum & uisurarium, non ergo potest licite huiusmodi lucrum retinere.

Sed contra. Quilibet potest licite retinere id, quod legitime acquisiuit: sed quod acquiritur de pecunia uisuraria, interdum legitime acquiritur, ergo licite potest retineri.

RESPON. Dicendum, quod huiusmodi ueritas poterit appetere, si consideretur id quod uisurariam accipere sit peccatum. Non enim est peccatum solui, quia est prohibitum, sed quia est contra rationem naturalem, ut etiam Philo. dicit in 1. Politicorum.

Ad cuius euidentiam considerandum, quod res in usum hominis uiuentium quadam sunt, quarum usus non est ipsius rei consumptio: ut si contingat deteriorari, uel consumi per usum, hoc est per accidens, sicut domus, uestis, liber, equus, & huiusmodi. Non enim uel libro est delere ipsum, neque uel domo est destruere ipsam, & in talibus aliud est dare usum rei, & aliud est dare substantiam rei, & propter hoc, quod per accommodationem usus talis rei alteri conceditur, non propter hoc dominium rei transfertur, & propter hoc etiam potest uendi usus rei in dominio rei remanente apud dominum, sicut patet in conductione & locatione, qui sunt contractus liciti. Quadam uero res sunt, quarum usus nihil est aliud quam consumptio ipsarum rerum, sicut pecunia, qua uiuimus expendendo, uel quo uiuimus bibendo, & sic de aliis huiusmodi, in quibus uti re nihil aliud est quam consumere ipsam: & ideo in talibus quod conceditur usus rei per mutuum, transfertur etiam rei dominium. Quia ergo usus rei non est separabilis ab ipsa re, quicumque uendit usum talium rerum retinendo sibi obligationem ad sortem reddendam, manifestum est quod idem uendit bis, quod est contra naturalem iustitiam, & ideo exigere usuram est in se iniustum. Tenetur ergo aliquis id, quod accipit ul-